

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Litere
1.3 Departamentul	Etnografie și Antropologie Maghiară
1.4 Domeniul de studii	Studii culturale
1.5 Ciclu de studii	Master
1.6 Programul de studii/ Calificarea	Cultură și societate – între tradiție și modernitate

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	LME2274 Antropologia socialismului și a postsocialismului (în limba engleză)							
2.2 Titularul activităților de curs	Conf. Dr. Szabó Á. Töhötöm							
2.3 Titularul activităților de seminar	Conf. Dr. Szabó Á. Töhötöm							
2.4 Anul de studiu	2	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	Conținut Obligativitate	DSin Obligatorie

3. Timpul total estimat (ore pe semestru/activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	48	din care: 3.5 curs	24	3.6 seminar	24
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					52
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					52
Pregătire seminarii/laboratoare/proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					48
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități.....					
3.7 Total ore studiu individual	156				
3.8 Total ore pe semestru	204				
3.9 Numărul de credite	8				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Cunoașterea noțiunilor de bază ale științelor sociale Competențe de bază în analiza socială și academic writing

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	Sală echipată cu calculator, videoproiector, tablă
5.2 de desfășurare a seminarului	Sală echipată cu calculator, videoproiector, tablă

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>Utilizarea interdisciplinară și aplicarea cunoștințelor științelor umane și sociale</p> <p>Analiza și interpretarea contextuală a faptelor culturale</p> <p>Utilizarea metodei comparative între diferite culturi</p> <p>Înțelegerea interdependențelor dintre modelele sociale, culturale și economice pe o scară locală și globală</p>
-------------------------	---

Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none">• Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue• efectuarea și îndeplinirea sarcinilor profesionale în termenul stabilit prin respectarea principiilor etice ale activității științifice și aplicarea strictă a regulilor de referință profesională• dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală
-------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (conform grilei de competențe specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none">• Disciplina oferă o abordare sintetică în legătură cu funcționarea societăților totalitare. Principalul obiectiv al cursului este de a oferi o imagine generală legată de funcționarea socialismului și a postsocialismului ca sisteme culturale. Pe lângă aceasta, cursul își propune să problematizeze legăturile dintre politicul și viața cotidiană în sistemele totalitare, dar și în general în legătură cu funcționarea/impactul statului la nivelul oamenilor de rând, analizând totodată impactul ideologiilor politice asupra practicilor culturale, sociale și economice cotidiene.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none">• Obiectivul special al cursului este analiza socialismului și a procesului postsocialismului în contextul antropologiei sistemelor socialiste din Europa de Est. Cursul prezintă rolul statului, totalitarismul, dictatura, tranziția ca forme politice, dar și culturale. Pornește de la începuturile și consolidare sistemului socialist, prezintă diferitele laturi ale acestui proces (politice, economice și culturale), dar și principalele caracteristici ale funcționării statului socialist prin prisma vieții cotidiene. Oferă o analiză socială și culturală a tranziției. În acest context un obiectiv foarte important este oferirea unor cadre de analiză și problematizare în legătură cu individul, comunitatea și statul, sfera privată și publică, compromis, colaborare și rezistență, conexiunile dintre sfera politică, economică și socială. Prin aceste abordări studenții însușesc mijloacele necesare pentru analiza științifică a sistemelor politice din punct de vedere cultural și social.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Puterea și originile puterii. Societatea totalitară, dictatură. Banalitatea răului și absurdul cotidian.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Ce e socialismul, ce e postsocialismul. Perioadele socialismului românesc.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Bazele statului socialist I. Naționalizare, colectivizare: transformări prin mijloace economice.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Bazele statului socialist II. Serviciul secret, frica, neîncrederea și atomizarea	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Colaps și reorganizare, retrocedare și reapariția manierelor socialiste.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Principiul pieței libere și relațiile între socialism și postsocialism.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Individul și comunitatea în socialism. Solidaritate și familism amoral.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Consumul în socialism și postsocialism.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	

Naționalism și internaționalism: minorități etnice în România socialistă. Maghiarii din România. Administrarea alterității în socialism și imediat după: romii.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Puterea și corpul individual: controlul corpului și al reproducției. Relații de gen	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Principiul societății ideale și crearea omului nou: social engineering și controlul asupra societății.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	
Amintirile unei epoci de aur: ce putem învăța de la socialism.	Prelegere și activități interactive (întrebări, discuții)	

Bibliografie

CHARI, Sharad and Katherine Verdery: Thinking between the Posts: Postcolonialism, Postsocialism, and Ethnography after the Cold War. *Comparative Studies in Society and History* 2009. 51(1) 6–34

KIDECKEL, David: Socialismul din România ca sistem social și cultural. In: *Colectivism și singurătate în satele românești*. Polirom, Iași, 2006. 55–73.

VERDERY, Katherine: What Was Socialism, and Why Did It Fall? In: *What Was Socialism, and What Comes Next?* Princeton University Press, Princeton, 1996. 19–38.

VERDERY, Katherine: The “Etatization” of Time in Ceaușescu’s Romania. In: *What Was Socialism, and What Comes Next?* Princeton University Press, Princeton–Chichester. 39–57.

KIDECKEL, David: The Socialist Transformation of Agriculture in a Romanian Commune, 1945–62. *American Ethnologist*, Vol. 9, No. 2, Economic and Ecological Processes in Society and Culture (May, 1982), pp. 320–340.

CREED, Gerald and Janine Wedel: Second Thoughts from the Second World: Interpreting Aid in Post-Communist Eastern Europe. *Human Organization* 1997. 56 (3): 253–63.

HANN, Chris: Postsocialist societies In: Carrier, James (ed.): *Handbook of economic anthropology*. Edgar Elgar, Cheltenham, 2005. 547–557.

VERDERY, Katherine: A transition from socialism to feudalism? Thoughts on the postsocialist state. In: *What Was Socialism, and What Comes Next?* Princeton University Press, Princeton, 1996. 204–228.

KANEFF, Deema: The Shame and Pride of Market Activity: Morality, Identity and Trading in Postsocialist Rural Bulgaria. In: Mandel, Ruth and Caroline Humphrey (eds.) *Markets and moralities: ethnographies of postsocialism*. Berg, Oxford, 2002. 33–51.

LAMPLAND, Martha: Pigs, Party Secretaries, and Private Lives in Hungary. *American Ethnologist*, Vol. 18, No. 3, Representations of Europe: Transforming State, Society, and Identity. (Aug., 1991), pp. 459–479.

PATICO, Jennifer: To Be Happy in a Mercedes: Tropes of Value and Ambivalent Visions of Marketization. *American Ethnologist* 2005. 32 (3) 479–496.

GIORDANO, Christian and Dobrinka Kostova: The social production of mistrust. In: Hann, Chris (ed.): *Postsocialism: Ideals, ideologies and practices in Eurasia*. Routledge, London, 2002. 74–91.

RÉV István: Az atomizáció előnye. *Replika* 23–24. 1996. december, 141–158.

TORSELLO, Davide: Bizalom, bizalmatlanság és társadalmi kapcsolatok egy dél-szlovákiai faluban Fórum. *Társadalomtudományi Szemle*. 2004. 6/3. 103–118. vagy

TORSELLO, Davide: Az instabilitás kezelése. Bizalom, kétértelműség és társadalmi kapcsolatok egy dél-szlovákiai faluban. *Tabula* 2004. 7/2.

VARESE, Federico: The Transition to the Market and Corruption in Post-socialist Russia. *Political Studies*, 1997. 579–596.

CHELCEA, Liviu: A hiány kultúrája az államszocializmus idején. Áruk, fogyasztók és stratégiák egy román faluban a nyolcvanas években. *Replika* 39. 2000, 135–157.

SHEVCHENKO, Olga: ‘In Case of Fire Emergency’. Consumption, security and the meaning of durables in a transforming society. *Journal of Consumer Culture*, 2002. Vol 2(2): 147–170

DRAZIN, Adam: Chasing Moths: Cleanliness, Intimacy and Progress in Romania. In: Mandel, Ruth and Caroline Humphrey eds.) *Markets and moralities: ethnographies of postsocialism*. Berg, Oxford, 2002. 101–126.

LÁZOK Klára: Ideológiával a mindennapokon túl. In: Bárdi Nándor (szerk.): *Autonóm magyarok? Székelyföld változása az „ötvenes” években*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2005. 479–508.

BOTTOMI, Stefano: A hatalom értelmisége – az értelmiség hatalma. A Földes László-ügy. In: Bárdi Nándor (szerk.): *Autonóm magyarok? Székelyföld változása az „ötvenes” években*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2005. 572–614.

VERDERY, Katherine: The Unmaking of an Ethnic Collectivity: Transylvania’s Germans. *American Ethnologist*. 1985. 12. 1. 62–83

VERDERY, Katherine: Ethnic relations, economies of shortage, and the transition in Eastern Europe. In: Hann, Chris (ed.): *Socialism: ideals, ideologies, and local practice*. Routledge, London, 1993. 169–185.

- VERDERY, Katherine: The Unmaking of an Ethnic Collectivity: Transylvania's Germans. *American Ethnologist*. 1985. 12. 1. 62–83.
- IOANID, Radu: Răscumpărarea evreilor. Istoria acordurilor secrete dintre România și Israel. Iași, Polirom, 2005.
- DOBRE, Florica, Florian Banu, Luminița Banu, Laura Stancu (red.): Acțiunea „Recuperarea”. Securitatea și emigrarea germanilor din România (1962–1989). București, Editura Enciclopedică, 2011.
- KLIGMAN, Gail: *The Politics of Duplicity. Controlling Reproduction in Ceausescu's Romania*. University of California Press, Berkeley, 1998.
- KIDECKEL, David: România postsocialistă. Munca, trupul și cultura clasei muncitoare. Polirom, Iași, 2010.
- BUCHOWSKI, Michał: The shifting meanings of civil and civic society in Poland. In: Hann, Chris and Elizabeth Dunn (eds.): *Civil society: Challenging western models*. London: Routledge, 2005 (1996). 77–96.
- DRAGADZE, Tamara: The domestication of religion under Soviet communism. In: Hann, Chris (ed.): *Socialism: ideals, ideologies, and local practice*. Routledge, London, 1993. 141–150.
- FAJE, Florin: Football fandom in Cluj: Class, Ethno-nationalism and Cosmopolitanism. In: Kalb, Don and Halmai Gábor (eds.): *Headlines of nations, subtexts of class : working class populism and the return of the repressed in neoliberal Europe*. New York : Berghahn Books, 2011. 78–91.
- KLIGMAN, Gail: A "másság" társadalmi felépítése: a "roma" azonosítása a posztoszocialista közösségekben. *Szociológiai Szemle* 2001/4. 66–84.
- STEWART, Michael: Gypsies, the work ethic, and Hungarian socialism. In: Hann, Chris (ed.): *Socialism: ideals, ideologies, and local practice*. Routledge, London, 1993. 186–204.
- STEWART, Michael: Deprivation, the Roma and ‘the underclass’. In: Hann, Chris (ed.): *Postsocialism: Ideals, ideologies and practices in Eurasia*. Routledge, London, 2002. 133–155.
- BERDAHL, Daphne: ‘(N)Ostalgie’ for the present: Memory, longing, and East German things. *Ethnos* 1999. 64: 2. 192–211.
- PASIEKA, Agnieszka: Resurrected pigs, dyed foxes and beloved cows: Religious diversity and nostalgia for socialism in rural Poland. *Journal of Rural Studies* 2012. 28:2 () 72–80.
- BUCHOWSKI, Michał: Hierarchies of Knowledge in Central-Eastern European Anthropology. *AEER* 22(2):5–14. és a vita
- THELEN, Tatjana: Shortage, Fuzzy Property and Other Dead Ends in the Anthropological Analysis of (Post)socialism. *Critique of Anthropology*, 2011. 31: 1. 43–61.

8.2 Seminar		Observații
Alyssa Grossman, 'Memory Objects, Memory Dialogues'	Vizionare documentar, discuție și dezbateră	
Revoluții spontane, organizate și furate : tranziția din România și interpretările cotidiene	expunerea tematicii de către student, discuție	
Sărbători, rituri, spații publice și naționalism în timpul socialismului.	expunerea tematicii de către student, discuție	
Desființarea unei clase artificiale create: clasa muncitoare și tranziția. Mineriele	expunerea tematicii de către student, discuție	
Căile ocolitoare ale tranziției și mijloace de acumulare neobișnuite : Caritasul	expunerea tematicii de către student, discuție	
De unde a apărut și încotro merge. Bazele culturale și efectele de lungă durată ale socialismului	expunerea tematicii de către student, discuție	
Lucrări practice: Discuții între generații. Șerban Oliver Tătaru: Anatomy of a Departure – vizionare documentar și discuție pe tema filmului. Realizarea unor interviuri cu trei persoane aparținând unor clase sociale diferite (muncitor, intelectual, lucrător în administrație), pregătirea unei prezentări PPT pe baza analizei acestor interviuri, și scrierea unei recenzii despre o carte în acest domeniu.		

Bibliografie

- TISMĂNEANU, Vladimir et al: Revoluția din 1989. In: Tismăneanu, Vladimir et al.: Raport final. Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, București, 2006. 620–627.
- BOTTOMI, Stefano: Elárult remények? Románia 1989–1990. In: *A várva várt Nyugat. Kelet-Európa története 1944-től napjainkig*. MTA BTK TTI, Budapest, 2014. 235–241.
- NOVÁK Csaba Zoltán: Forradalom és rendszerváltás Marosvásárhelyen.
- SZABÓ Á. Töhötöm: *Az elveszett terrort kereső pásztor. A falu, a forradalom és a terroristák*. Korunk, 2005. augusztus, 49–54.

MIHĂILESCU, Vintilă: A New Festival for the New Man: The Socialist Market of Folk Experts during the 'Singing Romania' National Festival. In: Mihăilescu, Vintilă, Ilia Iliev and Slobodan Naumović (eds.): *Studying Peoples in the People's Democracies II: Socialist Era Anthropology in South-East Europe*. Lit Verlag, Berlin, 2008. 55–80.

LÁZOK Klára: Ideológiával a mindennapokon túl. In: Bárdi Nándor (szerk.): *Autonóm magyarok? Székelyföld változása az „ötvenes” években*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2005. 479–508.

BODÓ Julianna: Átjárési technikák a szocializmusban a társadalom privát és hivatalos szférája között. In: Bodó Julianna (szerk.) *Fényes tegnapunk. Tanulmányok a szocializmus korszakáról*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 1998. 31–80.

Különösen: Átjárési gyakorlat az ünnepi esemény kontextusában. 63–70.

KIDECKEL, David: The Unmaking of An East-Central European Working Class: Knowledge and Sub-Alternity in Post-Socialist/Neo-Capitalist Societies. In Chris Hann (ed.): *Postsocialism: Ideals, Ideologies and Practices in Eurasia*. London: Routledge, 2001. 114–32.

VASI, Bogdan Ion: The Fist of the Working Class: The Social Movements of Jiu Valley Miners in Post-Socialist Romania. *East European Politics and Societies*, 2004. 18: 1. 132–157.

PLANCHE, Anne, Ariadna Combes, Mihnea Berindei: *Mineriada. 13-15 iunie 1990. Realitatea unei puteri neocomuniste*. Humanitas, București, 2010.

VERDERY, Katherine: Faith, Hope, and Caritas in the Land of the Pyramids: Romania, 1990 to 1994. In: *What Was Socialism, and What Comes Next?* Princeton University Press, Princeton, 1996. 168–203.

MAGYARI-VINCZE Enikő – FEISCHMIDT Margit: A CARITAS és a romániai átmenet. *Replika* 1994. 15–16: 63–86.

SAMPSON, Steven: Transformând banii în cultură: „distincție” printre noii îmbogățiți ai Europei de Est. In: Magyari-Vincze et. al. (ed.): *Întâlniri multiple. Antropologi occidentali în Europa de Est*. EFES, Cluj, 2000. 261–282.

KIDECKEL, David: The Undead: Nicolae Ceaușescu and Patriarchal Politics in Romanian Society and Culture. In John Borneman (ed.) *Death of the Father: An Anthropology of Changes in Political Authority*. Berghahn Books. 2003. 123–147.

MIHĂILESCU, Vintilă: Este românul paternalist? *Sinteza* <http://revistasinteza.ro/este-romanul-paternalist/>

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunităților epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Disciplina a fost concepută în concordanță cu curriculele departamentelor de etnologie-antropologie din universitățile din Debrecen, Szeged, Pécs, Budapest, și cu consultarea principalilor angajatori (muzee, instituții și organizații culturale). Totodată are ca scop ca studenții să însușească capacități de analiză generală individuală care să le ajută pe parcursul carierei în diferite instituții și locuri de muncă

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Parcursarea și însușirea materialului, prezentarea critică	Examen oral	50%
10.5 Seminar	Parcursarea și însușirea materialului	Activități în cadrul seminarelor	25%
		Prezentarea proiectelor din cadrul lucrărilor practice	25%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none">Însușirea conceptelor de bazăCapacitatea de prezentare individuală și evaluarea critică a proceselor majoreCapacitatea analizei și interpretării fenomenelor sociale			

Data completării 10.03.2023	Semnătura titularului de curs 	Semnătura titularului de seminar
Data avizării în departament 16.03.2023.	Semnătura directorului de departament	

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 3
400202, Cluj-Napoca
Tel: 0264 532238
Fax: 0264 432303
E-mail: lett@lett.ubbcluj.ro

Data avizării la Decanat 30.04.2023	Semnătura Prodecanului responsabil 	Ștampila facultății